

BAB I

BUBUKA

1.1 KasangTukangMasalah

Basatéhnyaétasistim lambang sora omongan nu dihasilkeun kupakakasucap manusakalawan puguhéntép seureuhna (sistematis) turragem (konvénsional) antaranggotamasarakat pikeun tujuankomunikasi. Basaétasorangan mangruparagam basa nu maké pakakas lisanatawa médium sora, ilaharna poharagumantungna kana situasi, waktu, lingkungan, katut jalma nu di ajak nyarita.

Aya ogé ragam basanu dipaké tujaman heubeul, nyaéta basabaku. Basabaku téh bisa disebut ogé ragam basa nu geus mibanda sipat vitalitas jeung inteléktualitas.

Vitalitas hartina mampuh pikeun tumuwuh jeung mekarka lawanantebluyujeung kaéda hbasananu rélatif angger, tapi henteu kakulantaran bisanarimapangaruhtinabasalian. Ari inteléktualitas hartina bogakamampuh ilmiah bisangébréhkeun proses mikir nu ruwed tinarupaning kagiatan paélmuan, teknologi, informatika, jeung patalimarga masarakatna (Sudaryat, 2005: 9).

Basa Sundaétasorangan mibandaharti yén basa Sundatéhnyaéta basaindungnu diparakékénéhkumasarakatna, boh di tatar Sundabohluareuntatar Sunda. Makéna

basa Sunda lain ngan saukur dina hirup kumbuh sapopoé, tapi kudu diajarkeun dina atikan formal nu aya di Jawa Barat hususna.

Sangkan basa Sunda éta sorangan bisaterus mekar, kudu ayanatarékah pikeun kaparigelan basa éta, diantarana pangajaran basa Sunda di atikan formal di sakola-sakola nu aya di sabudeureun Jawa Barat ngaliwatan pangajaran basa, budaya jeung sastrana.

Bahan pangajaran kandagakecap mangrupa salah sahiji bahan pangajaran nu kaugger dina Mata Pelajaran Bahasa dan Sastra Sunda. Ieubahantéh kudu ditepikeun kasiswasacaragembleng. Ku kituna, kacida perlu aya faktor-faktor pikeun kahontal tujuan ieubahan. Salah sahiji faktor nu penting pikeun ngarojong kahontal natujuan pangajaran kabeungharankecap téh nyaéta sumber/médiapangajaran. Dina pangajaran ngeunaan kandaga basa éta bisa diajarkeun ragam basa Sunda nu tumerap di masarakat, naha éta istilah nu aya patalina jeung sesebutan waktu, usum-usuman, anak-anakan, perkembangan, ngaran kasakit, istilah industri, ogé istilah ngeunaan tatanén.

Nilik kanyataanana, sumber pangajaran kandagakecap nu husus ngeunaan istilah tatanéntéh kacida heureutna, di antaranu mangrupa buku. Sedengkeun bukunu disusun méré létur sistematis mahacananya. Idéalnabahan pangajaran istilah tatanéntéh kudu bogasumber hususnu luyu jeung lingkungan hirup sapopoé. Ieuhaltéh luyu jeung tujuan pangajaran kandagakecap.

Tujuan ngeunaanistilah tatanéndina pangajaran kandaga kecapnumutkeun
 KTSP 2006
 nyaéta sangkansi wamampung agunakeun éta istilah dina campuran sapaopoé,
 parigel milih istilah nu luyu jeung tujuan sarta kaayaan di masarakat.

Pikeun nohonan pamerédih Standar Kompetensi dan Kompetensi Standar Kuri-
 kulum KTSP 2006 Mata Pelajaran Bahasa dan Sastra Sunda, perlu ayana
 tarékah sangkandaga kecap nu
 dipibanda kungsi watéhsalawas namekarngabeunghar antur ngajembaran luyu jeung kam-
 ajuan masarakat nu salawas nameerlukeun kecap-
 kecap anyar dina raragang ayakeun komunikasi jeung masarakat liana.

Dina prosés diajar ngajarkandaga kecap hususna istilah tatanén, pangaweruh
 guru ngeunaan istilah téh kacidagédé pangaruhna. Ku kituna Tarigan (1985: 15)
 nétélakeun yén beuki lobakabeunghar kecap nu
 kacang kingku hiji jalma bakal ngabalukarkeun mekarna kaparigelan ngagunakeun basa
 .Ku kituna, unggal guru basa kudu
 mibanda usaha pikeun nambah kabeunghar kecap kaparasiswa.

Tujuan pangajaran bariskahontalupama guru parigel milih pangajaran,
 parigel nganalisis jeung nimbang-nimbang buku sumber nu
 luyu jeung tujuan pangajaran jeung bisan angtukeun tingkat kamampuhsiswaluyu jeung
 waktu nu disadiakeun. Ieuk parigel antéhsagemblengna kudu dipimilikkeun guru.

Aya dua faktor anu ngarojong kahontalna proses diajar ngajar basa
 Sunda, nyaéta (1) faktor internal nyaéta faktor kamampuh jeung poténsi sarta

rupaning usaha anu dilakonan ku siswa, (2) faktor éksternal nyaéta faktor nu aya disabudeureun diri siswa kayaning lingkungan kulawarg sakola, jeung lingkungan sosial budaya. Faktor éksternal ngawengku kabiasaan hirup masarakat (adat istiadat), pola pikir masarakat, jeung média informasi nu sumebar di masarakat. Préstasi diajar basa Sunda bakal hadé upama dua faktor éta bisa dimangfaatkeun sacara optimal boh kuiswana sorangan boh kusabab dibantuan ku guru. Faktor intenal bakal leuwih hadé upama dimangfaatkeun kalawan bantuan guru salaku pangaping dina proses diajar ngajar. Ku kituna, ieu faktor téh baris dijadikeun tatapakan panalungtikan.

Istilah tatanén jadi salah sahiji faktor éksternal nu mangaruhan kana kamekaran kaparigelan basis wahususan dina kaparigelan maca jeung nyarita, ieu hal téh balukartin aya siswa nu hirup di lingkungan masarakat Kacamatan Karangtengah nu pakasabanna kana tatanén.

Masarakat Sunda hususna Karangtengah lolobana ngolah lahan pertanian (tatanén) di sawah jeung di darat. Ku sabab kitu, tangtu baé makéna basa dina sapopoé téh loba kadéngé istilah nu raket patalina jeung kagiatan tatanén. Éta istilah-istilah téh aya nu asli ti basa Sunda nu dipaké turun-tumurun, sarta aya ogé nu asalna tina basa séjén minangka kecap serepan. Istilah-istilah nu asalna tina basa séjén, biasana kapanggih tina panyuluhan pertanian.

Wilayah Kacamatan Karangtengah mangrupa salah sahiji wilayah pertanian nu subur, sarta mangrupa sumber pertanian paling gedé, kulantaran kitu,

istilah-istilah tatanén diparaké sapopoé ku masarakat wilayah Kacamatan Karangtengah.

Sangkan nyaho kana lobana istilah nu digunakeun perlu diayakeun panalungtikan nu tujuanana nyieun daftar istilah tatanén nu dipaké di wilayah Kacamatan Karangtengah utamana deui, umumna generasi muda hususna siswa SMP kurang mikawanoh kana istilah tatanén. Muga-muga ieu hal téh aya mangpaat pikeun pangrojong kamekaran basa Sunda, hususna pikeun pangrojong bahan pangajaran kandaha kecap.

Dumasar kana pedaran di luhur, ieupanalungtikan di judulan “Istilah Tatanén di Wilayah Kacamatan Karangtengah Kabupatén Cianjur Pikeun Bahan Pangajaran Kandaga Kecap pBasa Sunda di SMP” perlu dilaksanakeun.

1.2 Watesan Masalah

Tumali jeung kaséngkérnawaktu, waragad, tur sangkan museur kana objék panalungtikandi watesanan ngeunaan istilah-istilahtatanén di Wilayah Kacamatan Karangtengah Kabupatén Cianjur téh masalah naris di watesannya éta wengku:

- 1) Ngadéskripsikeun kagiatan tatanén nu biasa dilaksanakeun di Kacamatan Karangtengah Kabupatén Cianjur.
- 2) Masing-masing istilah dumasar kana wangun jeung hartina.

- 3) Nyusun bahan pangajaran kandaga kecap ngeunaan istilah tatanén.

1.3 Rumusan Masalah

Dumasarkana masalah di luhur nu

jadimasalahpokokdinaieupanalungtikanbakal di rumuskeundinawangunpatalékan:

- 1) Kumaha prosés/prak-prakantatanén, timimitimelak, ngurusnepikamangsapanén?
- 2) Kumahapapasinganistilahdumasarkana wangun jeung hartina?
- 3) Kumahabahanpangajaranngeunaan istilahtatanéndinapangajaranbasasunda di sakola?

1.4. Tujuan Panalungtikan

Tujuannu hayangdihontaldinaieupanalungtikannyaétangadéskripsikeun:

- 1) Prosés/prak-prakantatanéntimimitinepika bérésna.
- 2) Istilah-istilah nu kapanggihdi wilayahKacamatanKarangtengahKabupaténCianjur.
Papasinganistilahdumasarwangun kecap jeung harti istilah.
- 3) BahanpangajaranistilahtatanéndinapangajaranbasaSunda di sakola.

1.5 Mangpaat Panalungtikan

1.5.1 Mangpaat Tioritis

- 1) Méré mangpaat kana pangajaran basa Sunda, hususna kana pangajaran kandagakecap jeung,
- 2). Ngeuyeub kabengharan kandagabasa Sunda. Utamanapikeun nyarung sumkajembaran Kamus Basa Sunda, tur pikeun kapentingan widang atikan.

1.5.2 Mangpaat Praktis

- 1) Méré gambaran geunana istilah-istilah tatanén di wilayah Kecamatan Karangtengah Kabupatén Cianjur, sarta tina hasilieupanalungtikandipiharepbisadijadikeun bahantimbangan dina ngajarkeun bahan pangajaran kandagakecap di SMP.
- 2) Ngamumulé tradisijeung budaya sunda, sarta ngaronjatkeun ajén dina widang usahatatanén.

1.6 Anggapan Dasar

Anggapan dasar mangrupa bebeneran, téori atawa pamadegan, nu dijadikeun dasar pamiangan hiji panalungtikan, sarta éta téh mangrupa cecekelan nu teu kudu dipasualkeun deui bener atawa salahna, tapi prinsipna kudu bisa ditarima ku saha baé tanpa kalawan diuji heula.

Nu jadi anggapan dasardina ieupanalungtikannya éta:

1. Pangajaran kandaga kecap basa Sunda ngeunaan istilah tatanén
2. Istilah-istilah dina tatanén bisa dianalisis dumasar kana wangun kecap jeung hartina
3. Dina kagiatan tatanén ngandung unsur-unsur budaya.
4. Pakasaban tatanén mibanda istilah-istilah husus boh nu patali jeung pakakas, cara migawé, kagiatan tatanén, boh tatanénna sorangan.

